

INFORMATĪVAIS ZIŅOJUMS

par vides apsvērumu, vides pārskatā izteikto atzinumu un sabiedriskās apspriešanas rezultātu integrāciju Aktualizētajā Latvijas Nacionālajā enerģētikas un klimata plānā 2021. - 2030. gadam un tā stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma Vides pārskatā

Aktualizētais Nacionālais enerģētikas un klimata plāns 2021.-2030. gadam (turpmāk - Plāns) ir politikas plānošanas dokuments, ar kuru tiek noteikti Latvijas mērķi un to izpildes pasākumi šādās nozarēs vai darbībās:

- siltumnīcefekta gāzu emisiju samazinājums un oglekļa dioksīda piesaistes palielinājums;
- atjaunīgo energoresursu īpatsvara palielinājums;
- energoefektivitātes uzlabošana;
- enerģētiskās drošības nodrošināšana;
- enerģijas tirgu infrastruktūras uzturēšana un uzlabošana;
- inovāciju, pētniecības un konkurētspējas uzlabošana u.c.

Plāns izstrādāts vadoties pēc vienotā Eiropas Savienības regulējuma¹, kura mērķis ir nodrošināt Eiropas Savienības dalībvalstu uzņemto saistību izpildi kontekstā ar Apvienoto Nāciju organizācijas Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām Parīzes nolīgumu².

Vides apsvērumu integrēšana Plānā

Tika veikts Plāna stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums (turpmāk – SIVN), lai savlaicīgi izvērtētu sagaidāmo ietekmi uz vidi saistībā ar Plāna īstenošanu atbilstoši Ministru kabineta 2004. gada 23. marta noteikumiem Nr. 157 “Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums” (turpmāk – MK noteikumi). SIVN novērtējuma rezultāti ir atspoguļoti Vides pārskatā, kurā novērtēts esošais vides stāvoklis Latvijā, ar plānošanas dokumenta īstenošanu saistītas vides problēmas un būtiskās ietekmes uz vidi, lai piedāvātu risinājumus būtisko ietekmju novēršanai un samazināšanai, alternatīvu izvēles pamatojums un izvērtējums.

Plāna SIVN parāda, ka:

1. Plāns atbilst Eiropas Savienības un nacionālajiem vides politikas plānošanas dokumentiem un starptautiskajām konvencijām. Galvenie mērķi un atbalstāmie rīcības virzieni ir vērsti uz kompromisa rašanu starp tādām bieži konfliktējošām nepieciešamībām kā: ekonomiskā izaugsme, cilvēkkapitāla un saimnieciskā attīstība un dabas un vides aizsardzība;
2. Plānā noteiktie rīcības virzieni un pasākumi kopumā nav pretrunā ilgtspējīgas attīstības mērķiem, principiem un nacionālajai vides politikai, kā arī veicina Latvijas starptautisko saistību izpildi vides jomā;
3. Ietekmes uz vidi kopumā ir pozitīva abām izvērtētajām pasākumu alternatīvām, bet katram konkrētam projektam, kas atbilst tiem 1. alternatīvas pasākumiem, kuriem 2. alternatīvā ir piedāvātas alternatīvas (skat. SIVN Vides pārskata 1. un 2. pielikumu), ieteicams pirms īstenošanas detāli novērtēt ietekmi uz vidi, vai šā pasākuma pozitīvās ietekmes citās jomās attaisno negatīvo ietekmi uz bioloģisko daudzveidību, vai jāizvēlas otra alternatīva (skat. SIVN Vides pārskata 9. tabulu);

¹ Plāna izstrādi nosaka Regula 2018/1999, kur Regula 2018/1999 nosaka gan Plānā iekļaujamo informāciju (Regulas 2018/1999 3. -12. pants), gan arī Plāna saturu (Regulas 2018/1999 I un III pielikums). Tāpēc Plāns ir izstrādāts pilnībā ņemot vērā Regulas 2018/1999 nosacījumus un, piemērojot Ministru kabineta noteikumu (02.12.2014.) Nr.737 “Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi” 6.punktu, pēc iespējas ņemot vērā šajos noteikumos noteiktos nosacījumus politikas plānošanas dokumenta veidam – plāns.

² https://unfccc.int/sites/default/files/english_paris_agreement.pdf

4. Katram apjomīgam enerģētikas projektam ir jāveic visas likumā noteiktās ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras;
5. Vēja enerģijas straujas attīstības gadījumā ieteicams veikt vēja elektrostaciju ietekmju uz putniem un sīkspārņiem nacionāla mēroga monitoringu un visas Latvijas kartēšanu ar mērķi optimizēt turpmāku vēja enerģijas attīstību ar minimālām nelabvēlīgām ietekmēm uz Latvijas faunu, norādot vietas, kur vēja elektrostaciju attīstība ir vēlama un kur nepieļaujama;
6. Veicot Plāna pārskatīšanu normatīvajos aktos noteiktajos termiņos, ieteicams veikt detalizētāku analīzi dažādo rīcībpolitiku mijiedarbībai, sinerģijai un kompromisiem, to dažāda veida ietekmēm uz ekonomiku un vidi, atbilstoši aktuālajai situācijai.

Kopumā Plāna realizācijas ietekme uz vidi novērtēta kā būtiski labvēlīga, tieša, ilgtermiņa, primāra un neatgriezeniska (pieņemot, ka videi draudzīgas enerģētikas attīstība nebeigsies).

Izteiktie atzinumi un publiskās apspriešanas rezultāti

Plāna SIVN Vides pārskata projekta publiskā apspriešana tika organizēta atbilstoši MK noteikumiem.

SIVN Vides pārskata projekts no 2024. gada 12. augusta līdz 2024. gada 11. septembrim tika nodots sabiedriskajai apspriešanai. Savus atzinumus sniedza kompetentas institūcijas, kā arī sabiedrības pārstāvjiem un nevalstiskajām organizācijām bija iespēja līdzdarboties Plāna un SIVN Vides pārskata projekta komentēšanā, iepazīties ar izstrādātajiem dokumentiem, izteikt viedokli un priekšlikumus. Pēc sabiedriskās apspriešanas visi iebildumi, komentāri un priekšlikumi par pašu Plānu un tā Vides pārskatu tika izvērtēti un ņemti vērā Plāna un Vides pārskata gala redakcijā.

Sagatavotais SIVN Vides pārskats tika iesniegts izskatīšanai un atzinuma saņemšanai Vides pārraudzības valsts birojā³ (turpmāk - EVA), pēc kā institūcijas vēl sniedza precizējošus norādījumus. EVA atzinumā norādīja skaidrot un precizēt SIVN Vides pārskatu. Šo norādījumu izpilde ir apkopota pielikumā, tabulā.

Plāna monitorings

Plāna īstenošanas monitoringa nepieciešamību nosaka MK noteikumi. Monitoringa uzdevums ir noskaidrot plānošanas dokumentu tiešo vai netiešo ietekmi uz vidi un nepieciešamības gadījumā, izstrādāt papildus nosacījumus. Tomēr Plāna gadījumā Regula Nr.2018/1999 nosaka detalizētākus Plāna monitoringa nosacījumus, kuri izklāstīti Plānā un tā SIVN Vides pārskatā, tāpēc papildus indikatori netiek ieviesti.

Lai konstatētu Plāna īstenošanas radīto tiešo vai netiešo ietekmi uz vidi, vismaz vienu reizi plānošanas periodā (2028. gadā) tiks izstrādāts monitoringa ziņojums un iesniegts (arī elektroniskā veidā) EVA.

³ Kopš 2025. gada 1. februāri izveidota Enerģētikas un vides aģentūra

EVA rekomendācijas (atzinums Nr.4-03/2/2025)	Sagatavotāja atbilde
1.8.2. Birojs vērš uzmanību uz to, ka iespējamo alternatīvu novērtējums nenožīmē, ka būtu jānovērtē iespējamās alternatīvas plānošanas dokumenta izstrādei kā tādai (salīdzinot to ar esošo situāciju), bet gan, ka vērtējamās ir alternatīvas veidiem un pasākumiem, ar kādiem noteiktajos attīstības virzienos varētu sasniegt plānošanas mērķus. Plānošanas dokumentu izstrādes gaitā tiek izstrādātas to vairākas redakcijas vai arī turpmākās attīstības scenāriji, gala variantā iestrādājot tikai tos risinājumus, kas novērtēti kā atbilstošākie. Stratēģiskā novērtējuma uzdevums ir šīs dažādās idejas un alternatīvas izgaismot un parādīt arī Vides pārskatā, salīdzināt tās no vides ieguvumu viedokļa, pamatot, kādēļ tieši konkrētais risinājums izvēlēts kā pamatotākais. Tādēļ arī Noteikumu Nr. 157 8.7. punkts paredz, ka Vides pārskatā nepieciešams atspoguļot, kādi plānošanas risinājumi plānojuma izstrādes procesā vērtēti, un, veicot izsvērtu salīdzinājumu, pamatot konkrēto risinājumu. 1.8.3. Alternatīvie risinājumi jāvērtē tikai tiem pasākumiem, kas saistīti ar ietekmi uz vidi, un, kur apsvērtas un iespējamās alternatīvas. Alternatīvām ir jābūt iespējamām/īstenojamām/reālistiskām un jānodrošina plānošanas dokumenta mērķu sasniegšana.	Abas vērtētās alternatīvas atšķiras ar nelielu daļu atšķirīgu pasākumu, jo Plāns jebkurā gadījumā no jauna piedāvā tikai nelielu skaitu jaunu pasākumu: lielākā daļa Plānā apkopoto pasākumu ir jau apstiprināti un izpildē esoši pasākumi no citiem plānošanas dokumentiem, kuriem tostarp ir arī veikts stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums. Tie plānošanas dokumenti, kuru pasākumi ir iekļauti Plānā, ir: • Transporta attīstības pamatnostādnes 2021.-2027. gadam; • Kopējās lauksaimniecības politikas (KLP) stratēģiskais plāns 2023.-2027. gadam; • Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021.-2028. gadam; • Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021.-2027. gadam; • LIFE programmas; • ES direktīvu noteikti obligāti pasākumi. Vides pārskata 1. un 2. pielikumā katrs pasākums, kas ņemts no kāda jau apstiprinātā politikas plānošanas dokumenta vai tiesību akta, vairs nav maināms (šajā SIVN vērtējums pasākumam dots tikai, lai novērtētu Plāna kopējo ietekmi uz vidi, tomēr mainīt, atcelt vai aizstāt šo pasākumu Plāna ietvaros nav iespējams). Pārējiem pasākumiem ir norādīts, ka tie vai nu saglabājas no sākotnējā Plānā, vainu tiek piedāvāti kā jauni- tikai jaunos pasākumus bija iespējams mainīt, atcelt vai aizstāt.
1.8.4. Saskaņā ar Vides pārskata 2. pielikumu, 2. alternatīvas rekomendācija ietver arī virkni jaunu papildu pasākumu. Ņemot vērā Vides pārskatā skaidroto Aktualizētā NEKP Stratēģiskā novērtējumā izmantoto plānošanas	3.1.3.2. pasākums ir sniegts tikai informatīvi kopējā konteksta labākai ilustrācijai, jo tā īstenošanas periods ir 2029. - 2040. gads, tātad ārpus vērtējamā Plānā: tā vērtējums veikams nākamajā

dokumenta risinājumu alternatīvo scenāriju noteikšanas metodiku, secināms, ka Vides pārskata 2. pielikumā atspoguļota 2. alternatīvas rekomendācija tiem Aktualizētā NEKP jaunajiem pasākumiem, kuriem Stratēģiskā novērtējuma gaitā identificēti negatīvas ietekmes aspekti uz bioloģisko daudzveidību. Birojs rekomendē Vides pārskatā precizēt / pamatot alternatīvā risinājuma nepieciešamību 3.1.3.2. pasākumam “Nodrošināt jaunu atkrastes vēja parku attīstību saskaņā ar Jūras plānojumu 2030”, kas ir sasaistīts ar plānošanas dokumentu “Jūras plānojums Latvijas Republikas iekšējiem jūras ūdeņiem, teritoriālajai jūrai un ekskluzīvās ekonomiskās zonas ūdeņiem līdz 2030. gadam”, lai novērstu pretrunas ar Vides pārskata 4.2. nodaļā norādīto, ka 1. un 2. pielikuma pasākumu, kas iekļauts no kāda jau apstiprināta dokumenta, “mainīt, atcelt vai aizstāt šo pasākumu [Aktualizētā NEKP] ietvaros nav iespējams”. Birojs papildus vērš uzmanību, ka Vides pārskatā ir nepieciešams sniegt skaidrāku 2. alternatīvas 3.1.3.3. pasākuma “Nodrošināt biomasas un atkritumu CHP⁴, sabalansējot nacionālās drošības, tautsaimniecības un vides aspektus” izvirzīšanas pamatojumu, jo, lai arī tā īstenošanai identificēta negatīva ietekme uz atmosfēras gaisa kvalitāti un klimata pārmaiņām, ar to rekomendēts aizstāt vairākus 1. alternatīvas dekarbonizācijas dimensijas elektroenerģijas un siltumenerģijas ražošanas un izmantošanas sadaļas pasākumus (skat. Vides pārskata 1. un 2. pielikumu).	plānošanas posmā, tomēr ņemot vērā, ka tas ir sasaistīts ar plānošanas dokumentu “Jūras plānojums Latvijas Republikas iekšējiem jūras ūdeņiem, teritoriālajai jūrai un ekskluzīvās ekonomiskās zonas ūdeņiem līdz 2030. gadam”, tātad kopumā nemaināms Plāna ietvaros, nemainot citu plānošanas dokumentu. 2. alternatīvas 3.1.3.3. pasākuma “Nodrošināt biomasas un atkritumu CHP, sabalansējot nacionālās drošības, tautsaimniecības un vides aspektus” izvirzīšanas pamatojums ir redzams 1. un 2. pielikuma salīdzinājumā: samazināt ietekmi uz bioloģisko daudzveidību, mežu resursiem un ainavu, savukārt pasliktinot ietekmi uz gaisa kvalitāti un klimata pārmaiņām. Vides pārskatā nav rekomendēts ar 2. alternatīvas 3.1.3.3. pasākumu aizstāt 1. alternatīvas pasākumus: ir sniegts pretrunīgo ietekmju salīdzinājums un aizstāšana vai neaizstāšana atstāta lēmēju ziņā.
1.8.5. Ņemot vērā minēto, Birojs vērš uzmanību, ka Izstrādātājai, atbilstoši Noteikumu Nr. 157 27. punktā noteiktajam, informatīvajā ziņojumā sniedzot pamatojumu, kāpēc no visiem iespējamiem risinājuma variantiem izraudzīts pieņemtais variants, jāsniedz viedoklis/pamatojums plānošanas dokumenta alternatīvo risinājumu izvēlei, vienlaicīgi, šādu pamatojumu iekļaujot arī Vides pārskatā.	Vides pārskatā nav izdarīta alternatīvas izvēle, tikai konstatēta abu alternatīvu iespējamība un definēti nosacījumi: <i>“9. SECINĀJUMI UN REKOMENDĀCIJAS</i> <i>Stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums (..) parāda, ka:</i> <i>(..)</i> <i>3. Ietekmes uz vidi kopumā ir pozitīva abām izvērtētajām pasākumu alternatīvām, bet katram konkrētam projektam, kas</i>

⁴ No angļu valodas – *Combined Heat and Power* – koģenerācija.

	<i>atbilst tiem 1. alternatīvas pasākumiem, kuriem 2. alternatīvā ir piedāvātas alternatīvas (skat. 1. un 2. pielikumu), ieteicams pirms īstenošanas detāli novērtēt ietekmi uz vidi, vai šā pasākuma pozitīvās ietekmes citās jomās attaisno negatīvo ietekmi uz bioloģisko daudzveidību, vai jāizvēlas otra alternatīva.”</i>
2.2. Birojs atzinīgi vērtē, ka pilnveidotā Vides pārskata 4. pielikumā “Latvijas Nacionālā enerģētikas un klimata plāna 2021. – 2030. gadam īstenošanas ietekmes uz vidi novērtējums” ir ietverti NEKP īstenošanas ietekmes novērtējuma rezultāti ⁵ . Lai arī Izstrādātāja norādījusi uz šāda novērtējuma vispārīgo raksturu, NEKP īstenošanas vides stāvokļa izmaiņu / iespējamās ietekmes raksturojums sniedz pilnvērtīgāku priekšstatu par nozīmīgākajiem vides aspektiem un jomām, kuras ir nozīmīgas tieši Aktualizētā NEKP kontekstā. Ņemot vērā minēto, Birojs rekomendē Vides pārskata 5. nodaļā integrēt tā 4. pielikumā ietvertā NEKP īstenošanas ietekmes novērtējuma rezultātus un secinājumus.	5. nodaļa papildināta ar 5.10. apakšnodaļu.
2.5. Saskaņā ar Vides pārskatu Aktualizētā NEKP rīcībpolitiku nosacītais vērtējums klimata pārmaiņu aspektā (SEG emisiju piesaistē / ietaupījumā) ir pozitīvs, izņemot 2. alternatīvas 3.1.3.3. pasākumu “Nodrošināt biomasas un atkritumu CHP, sabalansējot nacionālās drošības, tautsaimniecības un vides aspektus”, kura īstenošanai identificēta negatīva ietekme uz atmosfēras gaisa kvalitāti un klimata pārmaiņām. Birojs jau šī atzinuma 1.8.4. punktā ir vērsis uzmanību konkretizēt šī pasākuma izvirzīšanas pamatojumu. Birojs norāda, ka Vides pārskatā jāsniedz izvērsts un detalizēts šī pasākuma īstenošanas ietekmju vērtējums, kā arī jāsniedz risinājumu negatīvas ietekmes mazināšanai / novēršanai.	Skatīt atbildi uz 1.8.4. jautājumu. Risinājums šā pasākuma negatīvās ietekmes mazināšanai/novēršanai ir tā vietā izvēlēties 1. alternatīvas pasākumus, tomēr arī šiem pasākumiem savas negatīvas ietekmes.
2.6. Saskaņā ar Vides pārskata 10. tabulā “Plāna stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma Vides pārskata sabiedriskajās apspriešanās saņemto komentāru apkopojums un izvērtējums” ietvertos institūciju viedokļus un Sagatavotājas	11. tabula (bijusī 10. tabula) papildināta ar apskatu par ietekmju vērtējumu zemes izmantošanas, zemes izmantošanas maiņas un mežsaimniecības (ZIZIMM) sektoram atbilstoši norādītajai Dabas

komentārus, Vides pārskatā ir veikti papildinājumi un precizējumi ZIZIMM sektora pasākumu vērtējumā. Ņemot vērā piesardzības principu, ir identificēti valsts mērogā nebūtiskas negatīvas ietekmes aspekti uz bioloģisko daudzveidību un mežu resursiem atsevišķu pasākumu līmenī (skat. Vides pārskata 6. nodaļa, 1. un 2. pielikums). Birojs vērš uzmanību, ka Vides pārskatā sniegtais ietekmju vērtējums ZIZIMM sektoram, kā arī Vides pārskata 10. tabula jāpapildina / jāprecizē atbilstoši Dabas aizsardzības pārvaldes 2024. gada 28. decembra atzinumā Nr.1.6.2/8673/2024-N “Par aktualizētā Nacionālā enerģētikas un klimata plāna pilnveidoto Vides pārskata versiju” ietvertajiem komentāriem.	aizsardzības pārvaldes vēstulei un attiecīgi precizēti vērtējumi 1. un 2. pielikumā.
5.2. Vides pārskata 4. nodaļā “SIVN veikšanai lietoto galveno metožu un metodoloģijas apraksts” norādīts, ka Aktualizētā NEKP Stratēģiskā novērtējumā cita starpā, īpaša uzmanība tiks pievērsta plānošanas dokumenta atbilstībai starptautiska, Eiropas Savienības un nacionālā līmeņa politikas dokumentiem bioloģiskās daudzveidības, <i>Natura 2000</i> teritoriju aizsardzības un klimata pārmaiņu jomās. Vides pārskata 9. tabulā identificēti pasākumi, kuriem ir “pretrunīga ietekme uz bioloģisko daudzveidību”. Izskatot Vides pārskatu, šobrīd nav pietiekošas informācijas, vai plānošanas dokumenta Stratēģiskā novērtējuma ietvaros ir identificēta kompensēšanas pasākumu nepieciešamība atbilstoši likuma “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” 44. panta nosacījumiem. Vides pārskats jāpapildina ar iztrūkstošo informāciju.	Ministru kabineta 2006. gada 18. jūlija noteikumi Nr. 594 "Noteikumi par kritērijiem, pēc kuriem nosakāmi kompensējošie pasākumi Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (<i>Natura 2000</i>) tīklam, to piemērošanas kārtību un prasībām ilgtermiņa monitoringa plāna izstrādei un ieviešanai": <i>“5. (...) plānošanas dokumenta izstrādātājs piemēro vismaz vienu no šādiem kompensējošiem pasākumiem:</i> <i>5.1. paredzētās darbības vai plānošanas dokumenta ietekmētās Natura 2000 teritorijas daļas aizstāšana ar tiešā tuvumā (blakus) esošu teritorijas daļu, kas pēc ekoloģiskajiem parametriem ir līdzvērtīga ietekmētajai Natura 2000 teritorijai;</i> <i>5.2. jaunas Natura 2000 teritorijas izveidošana, kas atbilst paredzētās darbības vai plānošanas dokumenta ietekmētās Natura 2000 teritorijas daļai un ietekmētās sugas vai biotopa ekoloģiskajiem parametriem, citur Latvijas teritorijā;</i> <i>5.3. sugas vai biotopa atjaunošanas pasākumi, kas nodrošina paredzētās darbības vai plānošanas dokumenta ietekmētās sugas vai biotopa saglabāšanu līdzvērtīgā apjomā (īpatņu vai atradņu skaits, biotopa platība), esošajās Natura 2000 teritorijās.”</i>

	Plāns neparedz pasākumus, kas likvidētu <i>Natura 2000</i> vai aizsargājamas sugas/biotopa platības, kas būtu teritoriāli jākompensē. Ja precīzākā plānošanā kādam konkrētam pasākumam atklājas šāda ietekme, tā vērtējama pēc Ministru kabineta 2011. gada 19. aprīļa noteikumiem Nr. 300 "Kārtība, kādā novērtējama ietekme uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (<i>Natura 2000</i>)", nosakot kompensējošos pasākumus.
6.3. Vides pārskats jāpapildina ar pasākumiem plānošanas dokumenta īstenošanas monitoringa veikšanai, izvēlētajiem indikatoriem un ar plānošanas dokumenta līdzšinējās īstenošanas saistīto vides stāvokļa izmaiņu un to tendenču raksturojumu. Birojs rekomendē izvēlēties tāds indikatorus, kas raksturo Vides pārskatā apskatītās vides jomas un ļauj pamatoti pārliecināties, vai izteiktā prognoze par ietekmi uz vidi atbilst realitātei. Plānošanas dokumentu īstenošanas ietekmes uz vidi novērtējumu (monitoringu) var integrēt to ieviešanas un uzraudzības procesā, kā arī tā rezultātus / vides stāvokļa izmaiņu un tendenču raksturojumu / secinājumus izmantot, veicot nākamo plānošanas dokumenta aktualizāciju. Sasaistot Stratēģiskā novērtējuma prognozes ar reālo situāciju, iespējams savlaicīgi novērtēt, vai plānošanas dokumenta īstenošana vides stāvokli uzlabo, pasliktina vai saglabā esošajā stāvoklī, kā arī identificēt riskus un savlaicīgi novērst negatīvo ietekmi, tādejādi pilnvērtīgi sasniedzot Stratēģiskā novērtējuma mērķi un uzdevumus.	Monitoringa apraksts, ieskaitot nepieciešamos uzlabojumus gan likumdošanas ietvarā, gan institucionālās kapacitātes jautājumos, ir izvērtēti un detāli sniegts 9. nodaļā, kas pēc EVA norādījuma papildināta.
7.2. Vides pārskats jāpapildina ar Noteikumu Nr. 157 8.14. apakšpunkta nosacījumiem atbilstošu Vides pārskatā minētās informācijas kopsavilkumu, nelietojot specifiskus tehniskos aprakstus un terminus, lai tas būtu viegli saprotams sabiedrībai.	Pievienota 10. nodaļa "Kopsavilkums".